

УДК [373.2:159.9.019.4-027.45]:004]:373.2.064.1(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9\(23\)-355-366](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-355-366)

Мельникова Ольга Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, тел.: (04744) 3-45-33, <https://orcid.org/0000-0002-6051-3372>

Семчук Богдан Іванович кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, тел.: (04744) 3-45-33, <https://orcid.org/0000-0003-1805-8203>

Гарбар Світлана Володимирівна викладач кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, тел.: (04744) 3-45-33, <https://orcid.org/0000-0003-3013-2015>

БЕЗПЕЧНА ПОВЕДІНКА ДОШКІЛЬНИКА У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ В УМОВАХ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ СІМ'Ї ТА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Інформатизація суспільства кардинально перебудовує простір дитинства, оскільки соціалізація дітей відбувається у процесі впливу різноманітної інформації – надміру «одоросленої», множинної і перенасиченої агресивними шаблонами. Метою статті є науково-теоретичне осмислення та обґрунтування практичних аспектів безпечної поведінки дошкільника у цифровому просторі в умовах партнерської взаємодії сім'ї і закладу дошкільної освіти.

Доведено, що різноманітні гаджети та засоби цифрових технологій усе більше входять до найближчого інтелектуального оточення дитини, впливають на формування освітнього та виховного середовища, на процеси інтеріоризації та екстеріоризації, ігрової та навчальної діяльності дитини в цілому.

З'ясовано, що безконтрольне та безвідповідальне використання інформаційно-комунікаційних технологій у цифровому просторі дітей можуть містити ризики для фізичного, емоційного та психологічного здоров'я, розвитку та благополуччя дошкільників.

Дослідження безпечної поведінки дошкільників у цифровому просторі у контексті партнерської взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти дало змогу визначити основні поняття «середовище», «простір», «цифровий простір», «безпечна поведінка».

З'ясовано, що небезпечний онлайн-світ для дітей дошкільного віку провокує виникнення негативних проявів поведінки, жорстокості, насильства, страху, почуття невпевненості, підвищення тривожності і стану незахищеності.

У науковій розвідці визначено причини занурення сучасного дошкільника в цифровий простір. Розкрито переваги раннього занурення дошкільника в цифровий простір. Продемонстровано ризики раннього занурення дошкільника в цифровий простір. Запропоновано шляхи безпечного занурення дошкільників у цифровий простір.

Окреслено ключові поради для батьків та вихователів щодо безпечності цифрового простору дошкільників, серед яких спільне дослідження, заохочення дитини Інтернетом у спільній кімнаті, здійснення батьківського контролю, безпечність пошуку у мережі, використання паролів, обрання сайтів відповідно до віку, встановлення правил роботи у мережі.

Зроблено висновки про те, що цифровий простір закладу дошкільної освіти буде розвивальним і безпечним, якщо ним мудро керуватиме педагог і продовжуватиме пропагувати ці ідеї сім'я та найближче оточення дитини-дошкільника.

Ключові слова: безпечна поведінка, цифровий простір, сім'я, заклад дошкільної освіти, дошкільник, взаємодія.

Melnykova Olha Mykolaivna Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor, acting head of the preschool education department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, preschool education department, Sadova St., 2, Uman, 20300, tel.: (04744) 3-45-33, <https://orcid.org/0000-0002-6051-3372>

Semchuk Bohdan Ivanovich Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer, preschool education department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 2, Uman, 20300, tel.: (04744) 3-45-33, <https://orcid.org/0000-0003-1805-8203>

Harbar Svetlana Volodymyrivna Teacher, preschool education department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 2, Uman, 20300, tel.: (04744) 3-45-33, <https://orcid.org/0000-0003-3013-2015>

SAFE BEHAVIOR OF THE PRESCHOOL STUDENT IN THE DIGITAL SPACE IN THE CONDITIONS OF PARTNERSHIP INTERACTION BETWEEN THE FAMILY AND THE PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION

Abstract. The informatization of society radically restructures the space of childhood, since the socialization of children takes place in the process of the

influence of various information - excessively "adult", multiple and oversaturated with aggressive patterns. The purpose of the article is the scientific and theoretical understanding and substantiation of the practical aspects of the safe behavior of a preschooler in the digital space in the conditions of partnership between the family and the preschool education institution.

It has been proven that various gadgets and means of digital technologies are increasingly included in the immediate intellectual environment of the child, influence the formation of the educational and educational environment, the processes of internalization and externalization, game and educational activities of the child as a whole.

It was found that the uncontrolled and irresponsible use of information and communication technologies in the digital space of children may contain risks for the physical, emotional and psychological health, development and well-being of preschoolers.

The study of the safe behavior of preschoolers in the digital space in the context of partnership between the family and the preschool education institution made it possible to define the main concepts of "environment", "space", "digital space", "safe behavior".

It has been found that the dangerous online world for preschool children provokes the emergence of negative manifestations of behavior, cruelty, violence, fear, feelings of insecurity, increased anxiety and a state of insecurity.

Scientific research has determined the reasons for the immersion of a modern preschooler in the digital space. The benefits of early immersion of a preschooler in the digital space are revealed. The risks of early immersion of a preschooler in the digital space are demonstrated. Ways of safely immersing preschoolers in the digital space are proposed.

Key tips for parents and educators regarding the safety of the digital space of preschoolers are outlined, including joint research, encouraging the child to use the Internet in the common room, exercising parental control, keeping online searches safe, using passwords, choosing age-appropriate sites, setting rules for working on the network.

It was concluded that the digital space of the preschool education institution will be developmental and safe if it is managed wisely by the teacher and the family and the immediate environment of the preschool child continue to promote these ideas.

Keywords: safe behavior, digital space, family, preschool education institution, preschooler, interaction.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку системи дошкільної освіти позначений освітніми інноваціями, спрямованими на збереження

досягнень минулого й водночас на модернізацію відповідно до новітніх надбань науки. Насторожує той факт, що інформатизація суспільства кардинально перебудовує простір дитинства, оскільки соціалізація дітей відбувається у процесі впливу різноманітної інформації – надміру «одоросленої», множинної і перенасиченої агресивними шаблонами.

Діти нового покоління відкривають світ не тільки через безпосереднє або опосередковане пізнання соціальної діяльності чи набуття життєвих компетенцій в сім'ї і закладі дошкільної освіти, а й активно знайомляться з інформаційно-комунікативними засобами за допомогою гаджетів. Адже сучасні дошкільники народилися в динамічному світі перенасиченого і неконтрольованого інформаційного простору, який засвоюється ними за допомогою різноманітних гаджетів. Публікації останніх років, присвячені специфіці розвитку дітей ХХІ століття, поряд з рядом позитивних характеристик, притаманних дітям інтернет-покоління («покоління Z»), у порівнянні з однолітками, народженими 10-15 років тому, свідчать про зниження стійкості уваги, зростання кількості випадків гіперактивності, тощо. Це не може не позначатися на зниженні рівня саморегуляції, в тому числі моральної саморегуляції. Крім того, дослідники в усьому світі констатують такі тенденції в розвитку нових поколінь, як інфантилізація та зростання індивідуалізму.

Відтак, розвиток особистості на етапі дошкільного дитинства потребує удосконалення та передбачає прийняття нею відповідних норм суспільної поведінки, що мають стати її внутрішніми орієнтирами у діяльності. У цьому контексті надважлива роль у життєдіяльності дошкільника відводиться цифровому простору, у якому перебувають сучасні діти.

Водночас, можемо спостерігати й позитивні виховні аспекти впливу цифрового простору на формування особистості дитини. Як зазначається у Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі: «зростаюча особистість, яка доцільно долучилася до цифрового простору, відзначається надзвичайно широкою інтегрованістю в суспільство як таке. Деякі з таких особистостей, що володіють винятковими перспективами, потенційно можуть долучатися до світового співтовариства - зробити так, щоб їхнім домом став увесь світ. За такої ситуації молоді люди інтенсивно рухаються шляхом розвитку: вони накопичують, формулюють та структурують щоразу більший об'єм інформації, паралельно із цим поступово розширюється діапазон їхніх здібностей до передбачення, у результаті чого вони одержують можливість прогнозувати подальший шлях своєї кар'єри - звичайно, не в закінченому вигляді, а з позицій очікувань і вірогідностей, що дає можливість попередити можливі невдачі» [1, с. 10].

Отже, проблема безпечної поведінки дошкільників у цифровому просторі в умовах партнерської взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти нині є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою упровадження й використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті займалися науковці В. Безпалько, В. Биков, С. Гончаренко, Р. Гуревич, М. Жалдак, М. Кадемія, Ю. Машбиць, Є. Полат, І. Роберт, С. Сисоєва та ін. Сучасний стан вивчення проблеми становлення особистості дошкільника та впливу інформаційно-комунікаційних технологій на цей процес досліджують науковці І. Бех, Г. Васянович, Н. Волкова, О. Козлюк, Л. Кулагіна, О. Невмержицька та ін.; вплив медіа на особистість дитини розглядають учені А. Гриценко, В. Клименко, Л. Кулагіна, О. Мельникова, О. Петрунко, М. Романова, М. Семенюк, Б. Семчук, В. Скотний, Л. Чорна та ін.

Водночас заслуговують на увагу дослідження присвячені педагогічним аспектам виховання культури поведінки та безпечної поведінки на різних етапах онтогенетичного розвитку (Ф. Алімов, Л. Артемова, В. Білоусова, О. Богданова, С. Гарбар, В. Горєва, Л. Карнаух, В. Нечаєва, М. Левківський, С. Петеріна, М. Федорова, Н. Хамська та ін.).

Мета статті – науково-теоретичне осмислення та обґрунтування практичних аспектів безпечної поведінки дошкільника у цифровому просторі в умовах партнерської взаємодії сім'ї і закладу дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Важливими документами у контексті запропонованого дослідження є «Базовий компонент дошкільної освіти» (2021) [1], «Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі» (2022) [2], Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо необхідності проведення додаткових профілактичних заходів в середовищі дітей та підвищення обізнаності батьків» (№ 1/9-128 від 10.03 2021 р.) та ін. [3].

Результатом інформатизації суспільства став той факт, що із засобами інформаційно-комунікативних технологій дитина сьогодні зустрічається значно раніше, ніж розпочинається системне вивчення навчального курсу «Інформатика» у закладі загальної середньої освіти. Свідченням цього є те, що у новій редакції Державного стандарту дошкільної освіти Базового компоненту дошкільної освіти до варіативної складової введено освітній напрям «Комп'ютерна грамота», який передбачає формування цифрової компетентності дитини – це здатність використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язання освітніх, ігрових завдань на основі набутих елементарних знань, вмінь, позитивного ставлення до комп'ютерної та цифрової техніки [2, с. 26].

Докториня О. Рейпольська зазначає, що «цифрова компетентність поєднує в собі сукупність знань, здібностей, особливостей характеру та

поведінки, необхідних для того, щоб використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення індивідуальних потреб і розв'язання ігрових або навчальних завдань» [4].

Використання цифрових технологій в освіті дозволяє поглибити операційні можливості педагогічно-віртуальної реальності, що визначаються такими характеристиками: перехід в паралельну реальність (книжкову, інформаційно-комунікаційну, інтернетну); переміщення в часі й уявний перехід у минулу епоху, комунікація з людьми, що жили в різні історичні часи; подорож у світ людинознавчих, філологічних, математичних, мистецьких, природничих понять; корекція явищ, що відбулися; одухотворення персонажів, явищ, категорій і спілкування з ними [5, с. 512]. Важливим є те, що різноманітні гаджети та засоби цифрових технологій усе більше входять до найближчого інтелектуального оточення дитини, впливають на формування освітнього та виховного середовища, на процеси інтеріоризації та екстеріоризації, ігрової та навчальної діяльності дитини в цілому.

Слід зазначити, що кожна дитина від свого народження стає частиною надскладної системи світів, що перетинаються між собою, надбудовуються чи співіснують у сусідстві один із одним, вступають у різноманітну взаємодію. Особистість будує свій життєвий світ, поєднуючи зовнішні та внутрішні психологічні простори та часові виміри. Для того, щоб навчитися жити й успішно діяти у складному інформаційно-комунікаційному середовищі, дитина, що тільки-но входить у життя, має усвідомити багатовимірний всесвіт, що розгортається перед нею, як осягнути розумом цілісність, стосовно якої можна самовизначитися, віднайти своє місце і прокласти власний шлях [6, с. 50].

У цьому контексті дослідники визначають медіа-освіту як частину освітнього процесу, спрямовану на формування в суспільстві медіа-культури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [6, с. 58].

Дослідження безпечної поведінки дошкільників у цифровому просторі у контексті партнерської взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти передбачає визначення основних понять дослідження «середовище», «простір», «цифровий простір», «безпечна поведінка».

Процес становлення особистості дитини залежить від низки умов, серед яких чільне місце відводиться середовищу, яке за своєю суттю є мінливим, впливовим, безпечним, комфортним тощо. Водночас, безконтрольне та безвідповідальне використання інформаційно-комунікаційних технологій у

цифровому просторі дітей можуть містити ризики для фізичного, емоційного та психологічного здоров'я, розвитку та благополуччя дошкільників.

Учені О. Безпалько, А. Капська, В. Оржеховська, А. Рижанова вважають, що середовище є одним із вирішальних факторів розвитку особистості, а людина своїми діями і вчинками активізує елементи середовища, тим самим створює його для себе [7].

Дослідник В. Радул, з точки зору соціального підходу зазначає, що індивідуальний шлях розвитку і виховання людини пов'язується з оволодінням життєвим середовищем або із засвоєнням нормативів, структур і принципів організації зовнішнього простору і часу (фізичного, природного і штучного, соціокультурного, міжособистісного і особистісного) [8].

З позиції деяких науковців щодо тотожності понять «середовище» і «простір», розкриємо крайнє поняття. Простір виступає визначальним фактором розвитку підростаючої особистості, завдяки чому відбувається тісна взаємодія з виховною системою та формується спосіб життєдіяльності дитини. Для окреслення характеристики освітнього простору закладу дошкільної освіти все частіше використовуються такі поняття, як безбар'єрний, доступний, особливо організований, інтегрований, комфортний, безпечний, адаптивний, які акцентують увагу на якості освітнього простору з позиції забезпечуваних нею умов для успішного розвитку і засвоєння елементів культури кожною дитиною, з урахуванням її вікових особливостей, внутрішніх ресурсів і можливостей здоров'я.

На наше переконання, безпечний цифровий простір для дітей дошкільного віку сприяє вихованню культури поведінки та формуванню безпечної поведінки дошкільників. Разом з тим небезпечний онлайн-світ для дітей дошкільного віку провокує виникнення негативних проявів поведінки, жорстокості, насильства, страху, почуття невпевненості, підвищення тривожності і стану незахищеності. Адже цифровий простір дає інформацію про те, що має подобатися, що маємо любити, ким повинні бути. Важливо виховати в дитині упевнене та адекватне розуміння особистих інтересів, що ґрунтується на розумінні того, хто ми є – наша сім'я, родина, людство у інформаційно насиченому світі.

Отже, цифровий простір виступає потужним засобом для розвитку і формування гармонійної та усебічно розвиненої особистості дошкільника.

У даному контексті важливим складником безпечного цифрового простору виступає формування культури поведінки та власне безпечна поведінка дошкільника у цифровому просторі.

Під поняттям «поведінка» Л. Орбан-Лембрик розуміє систему взаємопов'язаних дій і вчинків індивіда, які здійснюються для реалізації певних функцій і вимагають зв'язку людини із соціумом [9, с. 278]. Зазначимо,

що визначальною спонукою формування культури поведінки дітей виступає цілеспрямований вплив зовні та готовність до дотримання правил поведінки як результат отримання дітьми емоційно насиченої інформації про правила соціально значущої поведінки.

Дослідниця Л. Карнаух визначає безпечну поведінку особистості у соціальному середовищі, як дії та вчинки людини, спрямовані на попередження, виникнення та подолання небезпечних ситуацій соціального середовища задля збереження власного життя й здоров'я [10, с. 13].

За твердженням О. Черних, безпечна поведінка в цифровому просторі потрактовується як сукупність дій особистості під час користування Інтернетом, що сприяють задоволенню потреб і водночас запобігають можливості завдання збитків, заподіяних фізичному, психічному, моральному, соціальному благополуччю та (або) майну самої людини та інших людей [11, с. 7].

Тому важливим завданням закладу дошкільної освіти та сім'ї є допомога дитині, відповідно до вікових особливостей, опанувати засобами саморозвитку і саморегуляції у контексті гуманістичної взаємодії з оточуючими цифровими засобами та ресурсами в умовах культурних, соціальних, економічних реалій оточуючого світу, зокрема позитивної життєдіяльності у цифровому просторі.

Підтвердженням цього є позиція науковців НАПН України «ефективність виховання дітей та молоді в цифровому освітньому просторі значною мірою залежить від партнерської взаємодії батьків і вихователів, яка виступає як взаємоузгоджена і взаємовідповідальна діяльність, в основу якої покладаються діалог, рівні права, добровільність участі, взаємна зацікавленість сторін. Така взаємодія передбачає обмін взаємодіючих сторін інформацією і формами діяльності з метою підвищення інтелектуальних можливостей дітей та молоді, розвитку їхніх здібностей, зміцнення фізичного, психічного й соціального здоров'я, гарантування їхньої безпеки в цифровому просторі» [1, с. 42].

Так, причинами занурення сучасного дошкільника в цифровий простір є:

- повсюдна допитливість, високий рівень пізнавальної активності
- потреба в яскравих зовнішніх враженнях
- потреба в спілкуванні
- потреба в грі як провідний виді діяльності [1, с. 14].

Перевагами раннього занурення дошкільника в цифровий простір є: раннє уведення дитини в інформаційно-цифровий світ, що сприяє розширенню кола її інтересів, можливостей набуття додаткової обізнаності, забезпечує розвиток цілеспрямованості, кмітливості, уміння структурувати

потоки інформації, стимулює розвиток пізнавальних здібностей та уяви, що має виховну й освітню спрямованість та здатні викликати інтерес дітей до економіки, соціології, історії, літератури [1, с. 15].

Ризиками раннього занурення дошкільника в цифровий простір є:

- зняття заборон та обмеження морально-етичного й соціальних планів (зняття табу насилля, убивств, руйнування; відсутність правових норм, що діють у справжній реальності);
- переважання інтернет-впливів, збагачених досягненнями у сферах штучного інтелекту та машинного навчання, технологіями створення віртуальної й доповненої реальності, деформує зорове і слухове сприйняття фрагментів реального світу, негативно впливає на встановлення дітьми причинно-наслідкових зв'язків між явищами, що кардинально відмінні у віртуальному житті;
- недостатня розвиненість саморегулятивних механізмів, характерна для дошкільного віку, слабкий волевий і емоційний контроль, імпульсивність поведінки роблять дітей найбільш вразливими для інформаційних і програмно-технічних загроз;
- зацікавленість агресивними іграми призводить до того, що діти можуть намагатися застосовувати подібні методи вирішення проблем у реальному житті;
- тривале перебування за комп'ютером у статичному положенні викликає порушення кровообігу та провокує застійні явища в організмі дитини, що зі свого боку сприяє виникненню або загостренню захворювань опорно-рухового апарату, шлунково-кишкового тракту, судинним порушенням [1, с. 15].

Важливим є те, що для дошкільників онлайн-світ виступає майданчиком, де можна пограти в ігри, завести друзів, обговорити домашні завдання, віднайти інформацію, залишатися на зв'язку. Як і на будь-якому майданчику, діти можуть натрапити на небажану поведінку, вульгарну лексику, потрапити в небезпечну компанію. Разом з тим, у реальному світі близькі дорослі оберігають дітей, звертаючи їхню увагу на безпеку, вчать, як можна захистити себе від них, встановлюють правила, яких діти повинні дотримуватися. Проте в світі віртуальному, уседоступному та анонімному, уміння дорослих оберігати дітей від небезпек не применшує своєї значущості. У цьому контексті завдання дорослих є надзвичайно складним і відповідальним, що полягає у одночасному захисті та доступу до корисних можливостей мережі Інтернет.

Відтак, автори Концепції визначають *шляхи безпечного занурення дошкільників у цифровий простір:*

- розуміння захисту дітей як спільної відповідальності всіх зацікавлених сторін.

- формування основ цифрової грамотності.
- збереження здоров'я дитини в цифровому просторі [1, с. 15].

З огляду на вище означене, цифровий простір створює чималі можливості для усебічного розвитку дошкільників та водночас демонструє ризики, що потребує корекції виховання культури поведінки дітей дошкільного віку у такому просторі. Підґрунтям такої поведінки є цифрова компетентність дошкільників, формування якої залишається за закладом дошкільної освіти у тісній співпраці з сім'єю.

Разом з тим, позитивна комунікація між сім'єю та закладом дошкільної освіти сприяє попередженню потрапляння дітей в небезпечні ситуації в цифровому просторі, їх вчасному виявленню та реагуванню. Така комунікація позитивно впливає на усіх учасників освітньо-виховного процесу, сприяє побудові партнерських взаємовідносин сім'ї та закладу дошкільної освіти, виступає основою для різноманітних форм участі сім'ї, тощо.

Отож, вважаємо за необхідне окреслити ключові *поради для батьків та вихователів щодо безпечності цифрового простору дошкільників*, запропоновані ЮНІСЕФ:

1) *Досліджуйте разом.* Поговоріть зі своєю дитиною про те, що таке Інтернет, досліджуйте його разом, щоб ви могли показати всі цікаві та навчальні речі, які діти можуть робити. Запевніть у тому, що якщо дитина побачить щось, що її засмутить або налякає, то має прийти і поговорити з вами про це.

2) *Гаджети у полі зору.* Заохочуйте дитину користуватися Інтернетом у спільній кімнаті, щоб ви могли бачити, як вона проводить час в онлайні та обговорити разом побачене чи почуте.

3) *Увімкніть батьківський контроль.* Більшість пристроїв з підтримкою Інтернету пропонують функцію «батьківський контроль». Наприклад, Microsoft Windows, Apple iOS та Google Android пропонують способи керування програмами та сайтами, які може відвідувати ваша дитина. Переконайтеся, що ця функція активна на тих пристроях та програмах, якими вона користується.

4) *Шукайте безпечно.* Якщо ви дозволяєте своїй дитині шукати щось у мережі самостійно, переконайтеся, що активовано безпечний пошук та встановлено максимальні налаштування конфіденційності.

5) *Використовуйте паролі.* Паролі допоможуть не лише обмежити доступ до певних програм чи сайтів, але й переконатися, що дитина не робить додаткових покупок, коли грає в ігри чи користується програмами.

6) *Обирайте сайти та програми відповідно до віку.* Звертайте увагу на вікові обмеження для вибору програм, завантаження ігор чи перегляду відео, щоб уберегти дитину від небажаного контенту.

7) *Встановлюйте правила.* Обговоріть, які додатки та сайти може використовувати дитина та скільки часу витратити на це [12].

Висновки. Отже, створення спеціального орієнтованого простору та формування цифрової компетентності дітей – один із найперспективніших підходів до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у систему дошкільної освіти. Цифровий простір закладу дошкільної освіти буде розвивальним і безпечним, якщо ним мудро керуватиме педагог і продовжуватиме пропагувати ці ідеї сім'я та найближче оточення дитини-дошкільника. З огляду на це, соціальні інституції, в яких безпосередньо перебуває дитина, повинні формувати соціально активну й відповідальну, творчо думаючу життєдіяльну особистість дитини-дошкільника шляхом створення оригінальної системи безперервної освіти від народження дитини до входження її в самостійне життя.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо в обґрунтуванні психолого-педагогічних аспектів впливу соціальних мереж на дитину дошкільного віку в умовах родинної взаємодії.

Література:

1. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / Національна академія педагогічних наук України. Київ: «Інтерсервіс», 2022. 51 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. 2021. 38 с. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>
3. Лист Міністерства освіти і науки України «Щодо необхідності проведення додаткових профілактичних заходів в середовищі дітей та підвищення обізнаності батьків» (№ 1/9-128 від 10.03 2021 р.) <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-neobhidnosti-provedennya-dodatkovih-profilaktichnih-zahodiv-v-seredovishi-ditej-ta-pidvishennya-obiznanosti-batkv>
4. Рейпольська О. Комп'ютерна грамота для старших дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 9.
5. Мельникова, О. Сучасні цифрові інструменти у роботі майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти в умовах дистанційного навчання. *Наукові інновації та передові технології*, 6 (20) 2023. С. 510-517 <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/5063>
6. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волощенко [за наук. ред. В. В. Різуна]. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
7. Капська А. Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. Київ: УДЦССМ, 2001. 220 с.
8. Радул В. Соціальна активність у структурі соціальної зрілості (теоретико-методологічний аспект): *монографія*. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2011. 256 с.
9. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: посібник. К.: Академвидав, 2003. 448 с.
10. Карнаух, Л. П. Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку в соціальному середовищі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Карнаух Леся Петрівна; АПН України, Ін-т пробл. виховання. К., 2010. 20 с.
11. Черних О. Керівництво із соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки підлітків в Інтернеті: навчально-методичний посібник. Київ: ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ». 2017. 104 с.

12. Як зробити цифровий світ дружнім до дітей. Ресурси позитивного батьківства. <https://www.unicef.org/ukraine/documents/how-make-online-friendly-children>

References:

1. Kontsepsiia vykhovannia ditei ta molodi v tsyfrovomu prostori [The concept of raising children and youth in the digital space]. Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy. Kyiv: "Interservis", 51 [in Ukrainian].

2. Basic component of praescindo educationem (vexillum rei publicae praescindendi educationem) [Basic component of preschool education (State standard of preschool education)]. Nova editio, 38. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> [in Ukrainian].

3. Litterae Ministerii Educationis et Scientiae Ucrainae "Quod attinet ad necessitates exsequendas ulteriores mensuras praecavendas inter filios et conscientias parentum suscitans" (No. 1/9-128 die 10 Martii 2021) [Letter of the Ministry of Education and Science of Ukraine "Regarding the need to carry out additional preventive measures among children and raising awareness of parents"]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-neobhidnosti-provedennya-dodatkovih-profilaktichnih-zahodiv-v-seredovishi-ditej-ta-pidvishennya-obiznanosti-batkiv> [in Ukrainian].

4. Reipolska O. (2021). Computer literatum pro maioribus preschoolers [Computer literacy for older preschoolers]. *Methodistarum magister praescindo*, No. 9 [in Ukrainian].

5. Melnikova O. (2023). Instrumenta digitales moderna in opere futurorum specialium institutionum educationis praescindendi in condicionibus locorum discendi [Modern digital tools in the work of future specialists of preschool education institutions in the conditions of distance learning]. *Innovationes et technologiae scientificae*, 6 (20). P.p. 510-517 [in Ukrainian].

6. Instrumentorum instrumentorum communicationis socialis et instrumenti litterati: textbook / editori-in-principium V. F. Ivanov, O. V. Volosheniuk, for science ed. V. V. Rizuna [Media education and media literacy: textbook / editor-in-chief V. F. Ivanov, O. V. Volosheniuk, for science ed. V. V. Rizuna]. Kyiv: Press Centre, 352 p. [in Ukrainian].

7. Kapska A.Y. (2001). Socialis labor: pars laboris cum pueris et iuvenibus [Social opus: quaedam aspectus laboris cum pueris et iuvenibus]. Kyiv: UDCSSM, 220 p. [in Ukrainian].

8. Radul V. (2011). *Actio socialis in structuram maturitatis socialis (species theoricarum et methodologicarum): monographus* [Social activity in the structure of social maturity (theoretical-methodological aspect): monograph]. Kirovohrad: Imex-LTD, 256 p. [in Ukrainian].

9. Orban-Lembryk L. E. (2003). Psychologia socialis: rector [Social psychology: manual]. Kyiv: Akademvydav, 448 p. [in Ukrainian].

10. Karnaukh, L. P. (2010). Educatio tuta morum filiorum praescindendi in ambitu sociali: autoref. thesis... candidatus ped. Scientiae: 13.00.00 / Karnaukh Lesya Petrivna [Education of safe behavior of preschool children in the social environment: autoref. thesis ... candidate ped. Sciences: 13.00.08]. Academiae Scientiarum Nationalis Ucrainae, Institutum Prob. institutio. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

11. Chernykh O. (2017). Praeceptiones subsidio socio-pedagogico instituendi de moribus adolescentum in Interreti: manuali scholastico et emendatori [Guidelines for socio-pedagogical support of the formation of safe behavior of adolescents on the Internet: educational and methodological manual]. Kyiv: LLC «CP «COMPRINT», 104 p. [in Ukrainian].

12. Facere digitales mundo puerum-amicum. Positive Parenting Resources [How to make the digital world child-friendly. Positive Parenting Resources]. Retrieved from: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/how-make-online-friendly-children>